بسم الله الرحمن الرحيم

ހައިކޯޓު / ދެކުނު ބައި

ސ.ހުޅުދޫ – މީދޫ

ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-S-A/14
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރު
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހަވީރީނާޒު / ގއ.މާމެންދޫ
* އައިޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A038929
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ހަވީރީނާޒު / ގއ.މާމެންދޫ

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:

* ނަން: ރިޒާސް ހުސައިން
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހަވީރީނާޒު / ގއ.މާމެންދޫ
* އައިޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A119145
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ.ޖަންބުވިލާ / ކ.މާލެ

* ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 24 ޛުލްޙިއްޖާ 1439 / 04 ސެޕްޓެމްބަރު 2018
* ނިމުނު ތާރީޚް: 16 ޝައްވާލް 1440 / 19 ޖޫން 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 46/P3C/2018
- ނިންމެވި ކޯޓު: ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެގްރީމެންޓް ބާޠިލުކުރަން ކަނޑައެޅުން
- ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 26 ޖޫން 2018

* ނިމުނު

ތާރީޚް: 10 ޖުލައި 2018

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ވަކީލާއެކު އަބްދުﷲ ޙަމީދު ، ވަކީލާއެކު ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް، ވަކީލާއެކު ޝުޢައިބު ޙުސައިން

ޙާޟިރުވެއްޖެ

(ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ޙުސައިން ޢަބްދުއްލަޠީފުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވުމުން ބެލެވުނު ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތަކީ ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ރިޔާސް ޙުސައިންއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

-01 ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން، އެޤަޟިއްޔާއަކީ، ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ރިޔާސް ޙުސައިން އާއި ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ޙުސައިން ޢަބްދުއްލަޠީފުގެ ދެމެދު ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޙުސައިން ޢަބްދުއްލަޠީފުގެ ވިއްކާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކާމިނީ" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި އަދި ހަމައެކަން ޙުސައިން ޢަބްދުއްލަޠީފުގެ ރިޔާސް ޙުސައިނާ ހަވާލުކޮށްދީފައި ނުވާތީ، ބޭނުމުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާސް ޙުސައިނަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ދިނުމުގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުގެ ސާބިތުކަން ޝަރީޢަތް ކުރި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް، މި މައްސަލައިގެ ދެފަރާތް ކުރިމަތިލާފައި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާސް ޙުސައިނަށް ލިބޭނެ އެންމެހައި މަންފާތައް ރިޔާސް ޙުސައިނަށް ދީފައި ނުވާތީ

ކަރަވަރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކަވަސާކީ" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި ރިޔާސް ޙުސައިންއަށް ލިބިގެންވަނީ އެދި ރިޔާސް ޙުސައިން އެކިބައިން ހުށަހަޅުއްވުން ބަލައިން ފަސްއުރާއްވާކަމާއި، އެފަސްއުރާއިގައި ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، "ދޯނިފަހަރު، ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ރިޔާސް ޙުސައިން އާއި ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ޙުސައިން އަބްދުލްޣާނީއަށް އާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޙުސައިން އަބްދުލްޣާނީއަށް ވިއްކާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކަވަސާކީ" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި އަދި ހަމައަށް ޙުސައިން އަބްދުލްޣާނީ ރިޔާސް ޙުސައިންއާ ހަވާލުކޮށްފައި ނުވާތީ، ބުނެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާސް ޙުސައިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް ދިނުމުގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުގެ ބަޔާންކަން ޝަރުތީ ކަމެއް ފާހަގަކޮށް، މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކަނޑައެޅުމާއެކު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާސް ޙުސައިންއަށް ލިބިދޭ އެންމެހައި މަންފާތައް ރިޔާސް ޙުސައިންއަށް ލިބިދީ އެ ޙައްޤުތައް ރިޔާސްޙުސައިންއަށް ކަރަވަރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކަވަސާކީ" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި ރިޔާސް ޙުސައިންއަށް ލިބިގެންވަނީ އެދި ރިޔާސް ޙުސައިން ހުށަހެޅި މިފަސްއުރާއަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުން ވިސްނާ ބެލިއިރު ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު) އަށް ބަލާއިރު، މިޤާނޫނުގެ 02 ވަނަ މާއްދާގައި "އެއްބަސްވުމަކީ ދެ މީހެއްގެ މެދުގައި ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ބައެއްގެ މެދުގައި އެއްބަސްވެވޭ އެއްބަސްވުމެއް" ކަމާއި، މި ޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި އެއްބަސްވާ މީހުން ދެމި ޤަބޫލުވާން ވާނީ އެއްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއްނެތި އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައިކަމާއި، އެ މީހުންނަކީ ކޮންޓްރެކްޓް ކުރުމަށް ޤާނޫނީ ޤަބޫލުކުރާފަދަ މީހުންކަމުގައި ވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމާއި، މި މާއްދާގެ (ނ)ގައި އެއްބަސްވުމެއްވާ ބައިވެރިންނަކީ ޤާނޫނު ޤަބޫލު ކުރާފަދަ މީހުންނަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެމީހުންނަކީ "ބުއްދި ސަލާމަތުން ހުރި، އުމުރުން 16 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހުން" ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި މިޤާނޫނުގެ ދަށުން އެއްބަސްވުން އެއްބަސްވުމެއްގެ ގޮތުގައި ފުރިހަމަވެފައިވާކަމަށް ބެލެވޭނީ އެއްބަސްވާ ދެފަރާތުން އެކަކު އަނެކަކަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން ދެވަނަ ފަރާތުން ޤަބޫލު ކުރުމުން ކޮންޓްރެކްޓެއް ކުރެވިއްޖެކަމަށް" ބަޔާން

ކޯޓުފައިވާކަމާއި، މިޤާނޫނުގެ 08 ވަނަ މާއްދާގައި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކުރުމަށް ވަކި ގޮތެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، ޤަބޫލު ކުރުމަށް އިތުރުގޮތެއް ނުވަތަ ޝަރުތެއް އޮވެގެން ނުވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އަދި މިޤާނޫނުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކުރާ ފަރާތުން ޤަބޫލު ކުރިކަން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އެންގުމުން އެޤަބޫލު ކުރުން ފުރިހަމަ ވީކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މި މައްސަލާގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އިޖާބާއި އުޞޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެ މަތިން އެކުލަވާލާފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަމާ ބެލިއިރު، މި އެއްބަސްވުމަކީ މިޤާނޫނުގެ 02 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2014 ވަނަ ދުވަހު ރިޔާސް ހުސައިންނާއި، ޢަބްދުއްޠާލިބު ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރާ ދެމެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން މިއެއްބަސްވުމަކީ ބެލުމުން އެނގެން އޮންނައިރު، މިޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރުއާ، ރިޔާސް ހުސައިނާއި ޤާނޫނު ޤަބޫލުކުރާގޮތަށް މިހެންކަމުގައިވާކަމާއި، އެއީ މިދެފަރާތަށް ސަރުކާރުން ދޫކޮށްފައިވާ އައިޑީ ކާޑު ބަލާއިރު، މިއެއްބަސްވުން ވެވުނުއިރު، މިދެފަރާތަކީ އުމުރުން 16 އަހަރު ފުރިފައިވާ ދެފަރާތެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އަދި މިދެފަރާތުންކުރާ ފަރާތަކީ މި އެއްބަސްވުން ވެވުނުއިރު، ސިކުނޑީގެ ހުނަރުތަކުން ހުރި ފަރާތެއްކަން ދަލީލު ލިބޭ ހެއްކެއް އަދި ޝަރުޢީ ހެއްކެއް މި ދެފަރާތުން ކުރު ފަރާތަކުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިނުވާކަމާއި، މިދެފަރާތަކީ ބެއްލި ސަލާމަތުން ތިބި ދެފަރާތެއްކަން މިދެފަރާތުގެ ބަހުން އެނގެން އޮންނައިރު، އަދި މި އެއްބަސްވުމުގައި މިޤާނޫނުގެ 05 ވަނަ މާއްދާއާއި، 08 ވަނަ މާއްދާއާއި، 09 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖާބާއި ޤަބޫލު ފުރިހަމަވެފައިވާކަން މިއެއްބަސްވުމަކީ ބެލުމުން އެނގެން އޮތުމުގެ އިތުރުން، މި އެއްބަސްވުން ވެފައިވާކަމާއި، މިއެއްބަސްވުމުގައި ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރު ސޮއިކޮށް، އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވާކަމާއި، މި އެއްބަސްވުން ވެފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ހާޒިރުގައިކަން ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރު އިޤްރާރުވުމުން އެނގެން އޮންނައިރު، މި އެއްބަސްވުން ވީ ހާޒިރުގައިކަމުގެ ހެކިން ޝަރީޢަތުގައި އަދުލުވެރިކަމުގެ މުޙައްމަދު ޢަބްދުﷲ ގަނޑީ

ހުވައިކުރުމަށްފަހު ހެކިބަސް އަދާކޮށްފައިވާކަމާއި، އެހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ބަލާއިރު، މި އެއްބަސްވުން ވެފައިވަނީ ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ތުރިޔާބުރުވ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އެއްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއް ނެތިކަން ހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މި ދައުވާއާ ގުޅިގެން ދިޔާގައި ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ޝަރީޢަތަށް ދިޔައިވާ ބަޔާންތަކަށް ބަލާއިރު، މި އެއްބަސްވުމުގެދަށުން ބާޠިލު ބުނެ މައިގަނޑު ގޮތުގައި ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ތަކާއިތަކަށްބަލާއިރު، މިއެއްބަސްވުން ނިޔާކުރުމުގެ ގޮތުން ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއިތަކާ "މިއެއްބަސްވުމުގައި ސާބިތުކޮށްފައިވަނީ ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފުއަށް ފިރުކޮށްގެން މަޖުބޫރުކުރެވުނު" ކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅައިވާ ދަޢުވާ އާއި، "މި އެއްބަސްވުން ވެފައި ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފުއާ ބެލި މިހެކިކަމަށް" ބުނެ ހުށަހަޅައިވާ ދަޢުވާކަމާއި، މި ދެ ދަޢުވާގެ މައްޗަށް ކަމަށްވާތީ، މި އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރައިވަނީ ދަޢުވާކުރާ ޙުސައިން، ޙުސައިން ޢަބްދުލްލަޠީފުއާ ބެހޭ ދައުވާކުރެވޭ ކަމަށް ކަމަށް ފުށުއަރާއިރު ސާބިތު ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ކުރުމުގެ ގޮތުން ހާޒިރުކުރި ހެކިންގެ ހެކިބަހުން އެއްބަސްވުން ހޯދައިދޭ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިވާ ނަތީޖާއަށް ވާސިލުވެވޭ ސާބިތު ކުރުމުގެ ބާރު ހުރި ބަޔާނަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދަޢުވާކުރާ ބޭފުޅުންގެ ބަޔާން ކަމަށް ވާތީ ވަކިވަކި ބަޔާން ތަކުގައި ޤާނޫނީ ސާބިތު މިވަގުތު އެއްބަސްވުމާއި ނުލާ ކުރުވާފައިވާ ބަންދުން ހުރި ވާހަކަ ބަޔާންކުރެވިފައިނުވާކަމާއި، އެހެން މީހަކަށް މަކަރާ އިނގޭތޯ ބަލަދެއްކުމަށް ކުރަން ޢަމަލީގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 ޤާނޫނުގެ ތަޖުރިބާ ހެޔޮނިޔަތުން ކަނޑައެޅުނު ކަނޑައަޅައިފައިވާ ކަމާއި، އެގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމާއި، ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފުގެ މަދަދު ހިންގުމުގެ މަޖިލީހުގައި ބޭނުންކުރެވޭ އެ މިއެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރިއިރުގައި ދަޢުވާގެ މަޢުލޫމާތުތައް ޙާލަތުގައި ދަޢުވާގެ ބަޔާން ޤާނޫނީމަގުން ހިފެހެއްޓުމުގައި އެއްވެސް ގޮތަކަށް ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި ނުވާކަމާއި، މިގޮތަށް ޙުސައިން އަބްދުލްލަޠީފު ދެކެވެއެވެ. ދަރިކަލުން ބަޔާންކުރި ޤާނޫނީ ބެލިބެލުމުގެ އެއްވެސް ހުރަހެއްނުވާތީ ބިމާއި ދަޢުވާގެ މި މަޖިލީހުގެ ދެފަރާތުގެ ރެކޯޑު ދަރަމަކަށް ބާސިލުކުރާ ދަޢުވާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުރިމަތިލިން ޙުކުމްގެ ބަޔާން ދަރަންޏާ ހުރިކަމާއި، ދަޢުވާކުރާ ހެކިބަސް ޙުސައިންގެ ފަރާތުން ދެކެން އިންކާރު ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާ ނުވާގޮތުން ދެއްކުން މިއެއްބަސްވުމުގެ ބާޠިލުކަން

ތިބި ހެކިން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، މި ހެކިން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހުސައިން ޢަބްދުއްޒާހިރު މިއުއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވަނީ އެއްވެސް މަޖުބޫރު ކުރުމެއްނެތި އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ކަމަށްބުނެ ހެކިބަސް އަދާކޮށްފައިވާކަމާއި، އެހެންކަމުން މިހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ބެލުމުން މި އުއްބަސްވުމުގައި ހުސައިން ޢަބްދުއްޒާހިރު ސޮއިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)ގެ 03 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އެއްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއްނެތި އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައިކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، "މިއުއްބަސްވުން ވުޖޫދު ހުސައިން ޢަބްދުއްޒާހިރުއަށް ބަލި މިހާރުކަމަށް" ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ދިފާޢުއަށް ބަލާއިރު، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު ގެ 03 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އުއްބަސްވުމެއްވާ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން އުއްބަސްވުމެއް ވާއިރު އެމީހަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން އުއްބަސްވުމުގެ އަހުލިއްޔާ ގެއްލިފައިނުވާ މީހެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީ ދާއިރާތެރޭގައިވާ މީހުން އެކަށައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި، އެމީހުންނަކީ "ބުއްދި ސަލާމަތުންނުވި، އުމުރުން 16 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހުން" ކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މި އުއްބަސްވުން ވީއިރު، ހުސައިން ޢަބްދުލްލާ ޒާހިރުއަށް ސިކުނޑީގެ އުނިކަމެއް ހުރުމުގެ ސަބަބުން ނުކުޅެދުންތެރިވުމުގެ ޙާލުގައިވާ ބޮޑުވިފައިވާ މީހެއްކަން އެނގޭނެ ލިޔުމެއް /އެއްވެސް ގޮތަކުން ހުސައިން ޢަބްދުލްލާ ޒާހިރު ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައި ނުވުމުގެ އިތުރުން ހުސައިން ޢަބްދުލްލާ ޒާހިރު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާންތަކަށް ބެލުމުން މި އުއްބަސްވުން ވީއިރު ހުސައިން ޢަބްދުއްޒާހިރުއަށް ސިކުނޑީގެ އުނިކަމެއް ހުރުމުގެ ސަބަބުން ނުކުޅެދުންތެރިވުމުގެ ހާލުގައިވާ ބޮޑު ފިޔަވައިވާ ފަރާތެއް ނޫންކަން އެނގެން އޮންނާތީ، މި އުއްބަސްވުން ވީ އިރު، ހުސައިން ޢަބްދުލްލާ ޒާހިރުއަށް ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ މީހެއް ނޫންކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، ބުނެވި ދިޔަ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި އުއްބަސްވުމުގައި އިޖާބަ ޤަބޫލު ފުރިހަމަ ވެފައިވާކަން މި އުއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ ބަހުންނާއި، މި މައްސަލާގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުނު ހެކިބަސް އަދާކުރި ހެކިންގެ ހެކިބަހުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މި ބާވަތުގެ މައްސަލަ ތަކެއްގައި އުއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިން ކުރި ފަރާތަކުން އުއްބަސްވުމުގެ ބާޠިލުކަމާއިލާދު ސާބިތު އުފައްދާނަމަ، އެކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށް ދިނުމުގެ ބާރު އުފުލުމުގެ ޒިންމާއަކީ އުފައްދައިން ބޭނާ ފަރާތުގެ މައްޗަށްވާ ކަމެއްކަމުގައިވާ އިރު،

މިއުއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރަންޖެހުނީ މަޖުބޫރުވެގެން ކަމުގައި ހުސައިން އަބްދުލް ޤާދިރު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނި ބުނުން ޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއި، 13 ވަނަ މާއްދާއި، 14 ވަނަ މާއްދާއި، 15 ވަނަ މާއްދާގައި ހުރި ބާވަތަށް ދެތުފުރިވެގެންކަން ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރުއަށް ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދެވިފައި ނުވުމުގެ އިތުރުން، ހުސައިން އަބްދުލް ޤާދިރުއާ ކުރިމަތިލި ބައްޔަށް އުދުވަސްވަރު ރާއްޖޭގައި، ރާއްޖޭންބޭރުން އެކުވެރިވަސް މަޢީން ހުރުމާ ކުދިންނަމަވެސް އެއީ މިއުއްބަސްވުން ނަގާ ކުރެވޭނުވަތަ ޤާނޫނީ ބަދަލުން ދުވަސް ބުނުމުން ނޫންކަމަށްވާއިރު، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ މަދަނީ މިފަދަ އިލްތިޒާމު ތަކުގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް މަބްދައަކީ އެދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވިފައި އޮންނަ "ޢަހުދު" ކަމާއި، އެދެމެދުގައި ކުރެވިފައިވާ ޢަހުދުގައި ދެފަރާތް ޙާޟިރުވާފަދަ ޤާނޫނީ ބަހައްޓުމާއި ފުރިހަމަ ކުރުމަ، އެއަށްޓަކައި އެއްބަސްވުމަކީ ޢަމަލު ކުރުމީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އަސާސީ ޤާޢިދާއެއްކަމަށާ " قاعدة الوفاء بالعهد" ނުވަތަ " العقد شريعة المتعاقدين " ގެ މަބްދައުގެ ދަށުން އެ ޢަހުދުގެ ބައިވެރިންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނީގޮތުން ލާޒިމުވެގެންވާ ކަމެއްކަން އެނގެން އޮންނާތީ، ދަޢުވާލިބި ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު A-01030-P P5836 ކޮމަރޝަލް ލޯނު ދަޢުވާކުރާ ރިޔާޒް ހުސައިނަށް -/4,400,000ރ (ހަތަރު މިލިއަން ހަތަރު ސަތޭކަ ހާސް ރުފިޔާ)އަށް ވިއްކާލުމަށްޓަކައި 23 ޑިސެމްބަރު 2014 ގައި ހިނގައިދިޔަ މުޢާމަލާތުގައި މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް އިނގިރޭސި ނިޝާން ޖަހާފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ ހުރިހާ މާއްދާތަކަށް މިދެފަރާތުން ކިޔައި ދިރާސާ ކުރުމަށްފަހު ހުސައިން އަބްދުލް ޤާދިރުއާއި، ރިޔާޒް ހުސައިން ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވަނީ ކަމަށްބަލަން މިއުއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް އިނގިރޭސި ނިޝާންޖަހަ މަޖިލީހުގައި ހުރިކަމުގެ ގޮތުގައި ހުސޭނުދުވުމީ ގއ.މާމެންދޫ ނޫރުއަސްމީވިލާ އަސްއަދު އަބްދުލްކަރީމްއާއި، ގއ.މާމެންދޫ/ ބިލަމާގެ ޝިފާޒު ޢަފީފު، މިދުވަހުގެ ހާޒިރުގައި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހާޒިރުވެ ދިޔައީމާ 23 ޑިސެމްބަރު 2014 ގައި ގއ.މާމެންދޫ /ހަވީރިމާގެ، ރިޔާޒް ހުސައިން އާއި މިނާގެ ބައްޕަ ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރިމާގެ ހުސައިން އަބްދުލް ޤާދިރުއާ ދެމެދު އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކޮމަރޝަލް ލޯނު -/4,400,000 ރ ހަތަރުމިލިއަން ހަތަރު ސަތޭކަ

ދިވެހިރުކުރިޔާ) އަށް ރިޔާޟް ހުސައިނަށް ވިއްކާލުމަށްޓަކައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުން ބަލާއިރު އެއްބަސްވުމެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކޮށް، މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާޟް ހުސައިން އަށް ޕިކަޕްޓްރަކުގެ އެންމެހައި ހައްޤުތައް އެފަރާތަށް ލިބިގެންވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރިޔާޟް ހުސައިނަށް އަބްދުލްޤާދިރު ވިއްކާލައިވާ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P5826 A-01030-P ޓްރަކް ޓޯންޏާއި، މަހަން ދުއްވުމަށް ބޭނުންކުރާ އެންމެހައި ތަކެއްޗާއެކު މި ހުކުމް ކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 24 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި ރިޔާޟް ހުސައިނާއި ހަވާލު ކުރުމަށް ދަޢުވާލިބޭ ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރުއަށް އަންގާ ހުކުމްކޮށް، މިހުކުމާއި އެއްގޮތަށް ހުސައިން އަބްދުލް ޤާދިރު އަމަލު ނުކޮށްފިނަމަ، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރުން މިޤަޟިއްޔާ ނިންމަވައިފި." މިފަދައިންނެވެ.

-02 ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވިރިނާގެ، ހުސައިން އަބްދުލްޤާދިރުގެ ފަރާތުން 04 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައި ވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ގއ.މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ފައިސަލާކޮށް ހުކުމް ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-S-A/40 ޤަޟިއްޔާގައި ފައިސަލާކޮށް ނިޔާއެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ވާޤިއާއެއްގެ މައްސަލަތަކުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ވަކިގޮތަކަށް ނިންމަވާފައިވާ މައްސަލައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، މި މައްސަލަ ގއ.މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން އެކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ

މާއްދާގެ (ށ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ކޭސް ޖެހިލާގެ އުސޫލާއި ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ގއ.މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ ބިނާވާ އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ނުރަނގަޅު ނުފޫޒެއް ފޯރުވައިގެން ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވާވަރަށް ހުރި ފުރިހަމަ ހެކިވެ، އެއްވެސް ސަބަބެއް ބަޔާންކުރުމަކާނުލައި މިއެއްބަސްވުމަކީ ނުރަނގަޅު ނުފޫޒެއް އޮވެގެން ފޯރުވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމަވާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި ޚިލާފުކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: މިއީ ބައްޕައާއި ދަރިއެއްގެ ދެމެދުގައި ހިނގާފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަމުގައި ވާތީ، މައްސަލަ ނިންމުމުގައި މިދެފަރާތަކީ ޢާއިލީ ދެފަރާތެއްކަމަށް ދެމެދުގައި ހިނގާފައިވާ ކަމަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރާ އުސޫލުން އަމަލުކުރުމާއި، ސުލްހަވެރިކަމާއިގުޅޭ ވަރަކާތުގެ ބަޔާންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން އެދުމުންވެސް އެ ފުރުޞަތު މަދަނީ ކޯޓުން ނުދެއްވާ ނިންމަވާފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

(ރ) ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކޯޓުގެ ބުރުދުގައި ދޮރު ވަރަށް ދުވަސްތަކުގައި ދޮސްޝެލުގައި ހުރި ތަކްލީފު ބަޔާންކުރުމުގެ ކުރިން ކުރެއްވި އިރު ދެމެދުކަން ހުރި ޝަހާދަތް ދޭން ޝަރުޢީހެކިތަކުގެ އެއްވެސް އަލުން ލަފާކުރުމުގައި ވަރަކަށްލާހުގައި ނުވުޅާނި، މި ދެފަރާތުގައި އެކިފަރާތްތަކުން އަދުގަނޑު ހުށަހަޅާ ކޯޓަށް ދަލީލުތަކާއި އަދުގަނޑުގެ އަދިއަށް 3 ވަނަ ދުވަހުގެ ކޯޓުތަކުން ވަނީ އެ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ކުރިން ފާހަގަކުރުމުން ބަޔާންކުރުމުގައި ބައްޕަކާއި ދަރިއަކާ ކުރިމަތިވެފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

03- ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ނުކުތާތަކަކީ، އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މިމައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަކީ، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަ ކަމަކީ:** ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ރިޟާ ހުސައިން އާއި ގއ.މާމެންދޫ/ ހަވީރީނާޒް، ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފް އާ ދެމެދު 23 ޖުލައި 2014 ވަނަ ދުވަހު ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފްގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ، ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކާމަސް" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާކަމާއި،

އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ، ހުވަދުއަތޮޅު މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާއަކީ، އިސްވެ އިސްތިރާމުކުރެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P05826A-0103-P "ކާމަސް" ނަމަކަށް ކިޔާ ދޯނި ރިޟާ ހުސައިނަށް ލިބިގަތުމަށް އެދި ރިޟާ ހުސައިން އެކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބައްލަވާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) **ދެވަނަ ކަމަކީ:** ރިޟާ ހުސައިން އާއި ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފް އާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން މަދަނީ ބައްޓު ކުރުމުގެ މައްސަލައެއް ހުވަދުއަތޮޅު މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/P3C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ބައްލަވާ ނިންމަވާފައިވާކަމާއި، އެޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ، ރިޟާ ހުސައިން އާއި ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފްއާ ދެމެދު 23 ޖުލައި 2014 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލް އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިނުވާތީ، އެ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް ރިޟާ ހުސައިން އަށް ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P-5826-A0103-P "ކާމަސް" ނަމަކަށް ކިޔާ މަސްދޯނި ރައްދުކުރުމަށް ހުކުމްކުރައްވާފައިވާކަން އެނގޭކަމާއި،

އެޕެލޭޓް ޑިވިޜަންތަކުގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، ޑިވިޜަންތަކުގެ ހައިކޯޓުގެ ދެކުނުގޮފީގެ ނަންބަރު 2016/HC-S-A/40 ޤަޟިއްޔާއިން އެ މައްސަލަ ބައްލަވާފައިވާކަމާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 88/P3C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާ ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލްކުރައްވައިކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ނ) **ތިންވަނަ ކަމަކީ:** ގއ.މާމެންދޫ/ ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދަށް، ގއ.މާމެންދޫ/ ރިޔާޒް ހުސައިނުގެ ބައްޕަކަމާއި، މިމައްސަލާގައި ހިމެނޭ "ކާމަސް" ނަމަކަށް ކިޔާ އުޅަނދަކީ، ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ އުޅަނދުފަހަރެއްކަމާއި، އޭނާ ދިރިއުޅުމުންދިޔައީ، ގއ.މާމެންދޫގައިކަމާއި، އުޅަނދުވެސް ދުއްވަމުންދިޔައީ އެރަށުގައި ކަމާއި، މި ދޯނީގައި ކުރަންޖެހޭ ބައެއް މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށްޓަކައި، ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދުގެ ފަރާތުން އެ ދޯނި މަސައްކަތުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުރުމަށްޓަކައި މިހާރު ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން، 2013 ވަނަ އަހަރު ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދަށް ސްޓޯރކީޕަރަކަށް އެކަމަށް ފުރުޞަތު ދެވިފައިވާކަމާއި، ރިޔާޒް ހުސައިނުގެ ބަނދަރުގެ ދަތުރުން ރާއްޖެއާއި ރާއްޖެއިން ބޭރަށްވެސް ފުރުޞަތު ދެވިފައިވާ ކަމާއި،

ރާއްޖެއިން ބޭރުން ފުރުޞަތުދެވިފައިވާކަން، ދުވަސްތަކެއް ވަންދެން މާލޭގައި، ރިޔާޒް ހުސައިނުގެ ފަރާތުން ކުއްޔަށް ހިފާފައިވާ އެޕާޓްމަންޓެއްގައި ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދު ހުރިކަމާއި، "ކާމަސް" ދޯނި ވެއްލުމުގެ އެއްބަސްވުން ވެފައިވަނީ، 23 ޑިސެންބަރު 2014 ގައި މާލޭގައި އިސްވެ ބުނެވުނު އެގްރީމެންޓްގައި ދިރިއުޅުއްވުމުންދަނިކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދު ސޮއިކުރި އަމިއްލަ އެގްރީމެންޓުގައި ނުފެންނަކަމާއި، އެކަމާ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއި ކުރި އެކަނި ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދުގެ ކަމަށް ދެވިފައިވާ ކަމާއި،

ހުސައިން އަބްދުލްރަޝީދުގެ ދިރިއުޅުން ރަށަށް ބަދަލު ކުރުމާއި، އެއްބަސްވުމަށް އަންގައި ބަދަލުދީގެން މަޖުބޫރުކޮށްގެން ސޮއި ކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގައި އޭނާ ސޮއިކުރި

އަމިއްލަ އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުމަށް ކަމަށްބުނެ އިސްވެ ބަދަލުވުން އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކޮށްދެއްވުމަށްއެދި ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފްގެ ފަރާތުން، ހުވަދުއަތޮޅު މާލޭބުރު ކޯޓުން ދިނުމުގެ ހުކުމަށް ހިނގައިދިޔަ ކަމުގެ ސަބަބުން، އަ މައްސަލަ ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މަގުމަތީ ދެޖެހޭގޮތުން ކޯޓުގެ ނަންބަރު 19/P3C/2015 ދާއިރާއިން ބަލަހައްޓާފައިވުން ދަރިކޮޅު، މި މައްސަލަ އިސްބަސް ހުރިއަސް ގޮތުގެ ބޭނުމަކުރާނެ، ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފްގެ ފަރާތުން އެކޯޓުން އަންގާފައިވާ މި މައްސަލަ ބަލަހައްޓާފައިވާކަން ހޯދުނު ގޮތުގައި.

(ށ) ހަމަޖެހުމަށް ކަމަށް: ރިޔާސް ހުށަހައިން ބުނެފައި ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފް އާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މަގުމަތީ ދެޖެހޭގޮތުން ކޯޓުގެ ދާއިރާއިން ކަނޑައެޅުނު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ދާއިރާއިން ކޮށްފައިވާ، ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފްގެ ފަރާތުން، މި އެއްބަސްވުމަކީ، ނުވަތަ ހުކުމް އާންމު މައްސަލަ ބަލަހައްޓާކަށް ރިޔާސް ހުށަހައިން ހޯދައިދޭ އެއްބަސްވުމަށްކަމަށް ބުނެފައިވާ ކަމާއި، ކޮންމެހެން ބަލަންޖެހޭ ގާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި މިނޫނެ މައްސަލަ ހުކުމްއެއް ހިންގާފަދަ މަގާމުއްސަސާއެއް، އެފަދަ ހުކުމްއެއް ހިންގައިދޭން މިފަދަ ކޯޓުތަކުގެ ބައިވެރި ކުރުވުމަކީ ނުވަތަ ބާވަތެއް ހުކުމްގެ ބާރުން ކުރުން ކަމަށް ވާންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމާއި، ނުވަތަ ހުކުމްއެއް ހިންގާފައިވާކަން ބެލުމުން ތަފާތު އެކި ހާލަތްތައް ކުރިމަތިވެދާނެކަމާއި، އެއްބަސްވުމެއްވާނަމަ ދަފުތަރުތަކުގެ ދަށުދުވަސްގައި ހާއްސަ ގާނޫނު ގާއިމްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ހަމަޖެހުމަކާއި ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން ހުރިހާ ކަމަކަށް ދަށުދުވަސް ތަފާތުކަމާއި ދަފުތަރުގައި ހުރިކަން ބަލަހައްޓައިގެން އެއްބަސްވުމުގެ ދަރުމަތަށްޓަކައި، ނުވަތަ ހުކުމްއެއް ހިންގާފައިވާ ކަމާއި ބަލައިނުގަނެވޭ ދެ އެއްމެ ސަބަބެއް، އަދި ކޯޓު ތަކަށް ކަނޑައަޅާ ކަމާއި، ނުވަތަ ހުކުމް ކަމާއި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުކުމް ތަނުގެ ތެރޭގައި ދަށުދުވަސް ކުރިއަށްދާނެ ސަރަހައްދުގެ އިސްލާހުކުރި ކަމެއްގެ ކަމާއި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ނިޒާމެއްކަން، ނުވަތަ ހުކުމް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހާއްސަ މުއާމަލާތް ހުކުމްގެ ބަޔާނެއް ނެތް އެކަން ހިމެނޭ ބައިތަކުގައި ހުރިހާ ހުކުމެއް ހޯދުމަކާއި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަރުމަތައް ބަލަހައްޓާ ކަމާއި، ހުކުމް ކުރެވިފައިވާ ކަމާއި ހިމެނޭ ބައިތަކުގެ އެއްބަސްވުންތަކާއި، ނުވަތަ ހުކުމްގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޔާންތައް ހިމެނޭ ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ހަމަޖެހުމެއް ގާއިމްކުރުން ތަފާތު ކުރިމަތިވާ.

މި މައްސަލައިގައި ރިޔާސް ހުށަހައިން އާއި ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފް ދެމެދު ވެވިފައިވާ ހަމަޖެހުމަށް، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެއްބަސްވުން ދަފުތަރުގެ ދަށުދުވަހުގައި ވެފައިވާ، ހުށަހައިން ޢަބްދުލްލަޠީފް ހިމެނޭ ބަޔާންގެ

އިތުރުން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤަރާރުގެ ސަބަބުން ފަރުވާ ހުރަހުން ދަނިކޮށްކަން ހުއްޓުން އެންސަހާބާއި، އޭނާގެ ބޭސްފަރުވާގެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާ ބޭސްފަރުވާއަށް ހަރަދުކުރުމާއި، މާލީގައި ހުރުމަށްޓަކައި އެޕްރިބިމަންޓް ކުއްޔަށް ހިފާފައިވަނީވެސް ރިޔާސް ބިޒްނަސްއިންކަން އެނގެއިރު، ރިޔާސް ބިޒްނަސް ހުރީ އޭނާގެ ބައްޕަ ބިޒްނަސް އަބްދުލްޤާދިރުން ނަމުގައި ފާހަގަކުރެވޭ މަރާތަކެއްގައި ކަމާއި، މިމަސައްކަތްގައި ހިފޭނެ މުއާމަލާތެއް ގަނޑުވަނިކަމުގެ މުޢާމަލާތްތަކުގައިވާއިރު، ރިޔާސް ބިޒްނަސްއާއި ބިޒްނަސް އަބްދުލްޤާދިރުއާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ލިޔުމުކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ކޮމިސް" ނަމަކަށް ރިޔާ ދޫކުރާ އަދަދުކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، 4,400,000 (ހަތަރު މިލިއަން ހަތަރުލައްކަ ރުފިޔާ) ކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ދޫކުރި ނުދެއްވާ ހާލަތެއްގައި އެހެރާފައިވަނީކޮށް ދޫކުރި ދެއްވާ ވަރަށް މަރާމާތުކޮށް ދޫކުރާ ގޮތަށް ހަމަ، ދޫކުރެވޭ ބޭނުންވާ އެއްގޮތަކަށް ތަކެއްޗާއި ސަލާމަތްވެވޭ ހަމަވީ ދޫކުރި ބޭނުންކުރި ދެއްވާ ކޮންޓްރެކްޓަރަކަށް ދޫކުރި ގެނެސް ދޫކުރި ގަނޑު ފައިސާ ދޫކުރި ހަރަދުކުރަން ފާހަގަވެއްޖެ 3,500,000 (ތިން މިލިއަން ފަސްލައްކަ ރުފިޔާ) އަދި ދޫކުރި ގަނޑު ފައިސާ ދޫކުރި ވިއްކާ ފައިސާއަށް މިހާރުވަނީ ދިރިއުޅޭ ފައިސާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމާއި، ދޫކުރި ވިއްކާ އަދަދު ބަލާ 900،000 (ނުވަލައްކަ ރުފިޔާ) އަދާކުރަން ދޫކުރި ރައްޔިތުން ބާކީކުރާ ކޮންމެ ދުވަހެއް ވީމާ ދޫކުރާ ދިނަމަވާ ޖަރީމާ ދެމެހެއްޓޭނެ އެންމެގަޔަށް ފައިސާގެ ޝަރުޢީ ކަމަކާއި ބައްޓަންކުރެވިފައި ކަމާއި، އިސްތިސްނާތަކަށް ދުރުހެލި، ދޫކުރި މަރާމާތު ކުރުމަށްޓަކައި ނަގާފައިވާ ދުރުކޮށްކަން އެނގޭއިރު، މި އެއްބަސްވުމުގެ ސަބަބުން ރިޔާސް އަބްދުލްޤާދިރަށް އެއްވެސް ގޮތެއް މަސްލަހަތެއް ލިބިފައިނުވާކަން އެނގެކަމުގެ.

(ބ) ފަސްވަނަ ކަމަކީ: އިސްތިޢުނާފް ބައްޓަންވުރެ ކަންތައްތަކަށް ނަޒަރުކުރުމުގައި، ގއ.ގެމަނަފުށި/ ހަމީދާގެ، ރިޔާސް އަބްދުލްޤާދިރާއި ގއ.ގެމަނަފުށި/ ހަމީދާގެ، ބިޒްނަސް ރިޔާސް އާއި ދެމެދު ރިޔާސް އަބްދުލްޤާދިރުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ "ކޮމިސް" ދޯނި (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P5826 A-0103-P) ބިޒްނަސް ރިޔާސްއަށް ވިއްކާލުމަށްޓަކައި، 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2014 ވަނަ ދުވަހު

ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ، ރިޔާސް ހުސައިންގެ ފަރާތުން ހުސައިން އަބްދުލްލަތީފުގެ މައްޗަށް ނުރަނގަޅު ނުފޫޒެއް ފޯރުވައިގެން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް މި މައްސަލާގައި ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލަ ބެލި ފަސްޓް އިންސްޓަންސް ޤަބޫލުކުރައްވާފައި، މި އެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލު އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް ބަލަންޖެހޭ ކަމާއި،

އިސްވެ އިޝާރާތްކުރެވުނު މުޢާމަލާތުގެ ތެރޭގައި ހުސައިން ރިޔާސް ކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ޚަރަދެއްގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ރިޔާސް ހުސައިންގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާނަމަ، ވަކި މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި އެކަން ހުށަހަޅައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ބާރު އޭނާއަށް އޮންނާނެކަމަށް، މި މައްސަލަ ބެލި ފަސްޓް އިންސްޓަންސް ޤަބޫލު ކުރެވެއެވެ.

ވީމާ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ބައްލަވާ ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވެވަޑައިގަތީމާ، އެޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އެއްބަސްވެވަޑައިގަތީމެވެ.

- <u>**ހުކުމް:**</u>

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތަކަށް ބަޔާންކުރެވުނުތަކުގައި ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތީން ހުރުމުން، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަކީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އެޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލްކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.